

Spis treści

Wprowadzenie	9
Część I	
Ewolucja teorii rent ekonomicznych	23
Rozdział 1	
Kontrowersje wokół koncepcji renty ekonomicznej w ujęciu retrospektywnym	25
1.1. Istota rent ekonomicznych	25
1.1.1. Nadwyżka konsumenta <i>versus</i> nadwyżka producenta	25
1.1.2. Renta gruntowa jako pierwowzór rent ekonomicznych	30
1.2. Adam Smith i David Ricardo — teoria rent różniczkowych	34
1.3. Teoria renty absolutnej i jej spadkobiercy	36
1.4. Renta gruntowa w ekonomii marginalnej a rezydualna jej interpretacja w teorii H. George’a	40
1.5. Neoklasyczna teoria renty gruntowej i jej kontynuacja w ekonomii nurtu głównego	49
1.6. Przesłanki pogoni za rentą w gospodarce żywnościowej	54
Rozdział 2	
Próba dedukcji współczesnej koncepcji renty gruntowej	58
2.1. Samoistna produktywność ziemi w świetle paradygmatu zrównoważonego rozwoju	58
2.1.1. Znaczenie rolnictwa w rozwoju zrównoważonym	58
2.1.2. Samoistna użyteczność a produktywność pieniężna ziemi rolniczej	65
2.2. Efektywność informacyjna rynku ziemi rolniczej wobec regulacji prawnych obowiązujących w Polsce i w innych krajach UE	76
2.2.1. Pojęcie efektywności rynku ziemi rolniczej	76

2.2.2. Formy ograniczeń gospodarki ziemią rolniczą w Polsce oraz w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej	81
2.3. Współczesna koncepcja renty gruntowej	90

Część II

Tworzenie i podział rent ekonomicznych	99
---	-----------

Rozdział 3

Dynamika produktywności kapitału w rolnictwie w Polsce w latach 1995–2009 oraz jej implikacje dla współczesnej koncepcji renty gruntowej	101
3.1. Metodologiczne aspekty pomiaru produktywności w rolnictwie	101
3.1.1. Produktywność potencjalna	101
3.1.2. Współczynniki produktywności nakładów i zasobów	106
3.2. Produktywność nakładów kapitału	116
3.3. Produktywność zasobu kapitału	118
3.4. Procesy substytucji zasobu kapitału pracą	123

Rozdział 4

Waloryzacja rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej	129
4.1. Problem drenażu renty gruntowej z rolnictwa i jego teoretyczne roz- wiązania	129
4.2. Metodologia pomiaru wartości i przepływów rent ekonomicznych . . .	133
4.2.1. Rynkowa wartość renty gruntowej <i>versus</i> wartość zrealizowana w ujęciu mikroekonomicznym	133
4.2.2. Kwantyfikacja przepływów rent ekonomicznych na poziomie sektorowym	139
4.3. Rynkowa wartość renty gruntowej a proces jej realizacji w indywidual- nych gospodarstwach rolnych w Polsce	149
4.3.1. Proces zastępowania rent różniczkowych przez renty instytu- cjonalne	149
4.3.2. Realizacja renty w kluczowych kierunkach produkcji w przekroju regionalnym	153
4.3.3. Dynamika alokacji renty gruntowej w przekroju województw . .	159
4.3.4. Rynkowa wycena renty gruntowej a dynamika czynszu dzierżaw- nego w przekroju województw	178

Rozdział 5

Międzygałęziowe przepływy rent ekonomicznych z rolnictwa do jego otoczenia w Polsce w latach 1995–2007	184
5.1. Asymetria w przepływach rent i jej kwantyfikacja	184
5.2. Mechanizm podziału rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej .	188

5.3. Kierunki przepływu rent oraz ich dynamika	194
5.4. Interpretacja przepływów rent z punktu widzenia teorii kosztów transakcyjnych	200
5.4.1. Koszty transakcyjne jako efektywnościowa przesłanka drenażu rent ekonomicznych z rolnictwa	200
5.4.2. Metodyka pomiaru zmian kosztów transakcyjnych	204
5.4.3. Dynamika kosztów transakcyjnych w przemyśle spożywczym w Polsce na tle tendencji ogólnokrajowej	207

Część III

Instytucjonalna koordynacja procesu podziału

rent ekonomicznych	211
------------------------------	-----

Rozdział 6

Instytucjonalne i różniczkowe przesłanki akumulacji renty gruntowej w gospodarstwach rodzinnych w Polsce. Macierz obserwacji z 2007 roku

6.1. Akumulacja renty gruntowej jako warunek zrównoważonego rozwoju	213
6.2. Oddziaływanie instytucji na struktury wytwórcze w rolnictwie — aspekty teoretyczne	216
6.2.1. Pojęcie instytucji w tradycyjnej i współczesnej ekonomii instytucjonalnej	216
6.2.2. Struktury kierowania w mechanizmie alokacji zasobów	221
6.2.3. Oddziaływanie otoczenia instytucjonalnego na struktury wytwórcze w rolnictwie	222
6.3. Metodyka badań i charakterystyka zbiorowości	225
6.4. Potencjalne czynniki renty instytucjonalnej i różniczkowej	230
6.5. Wyniki badań oraz ich interpretacja	237
6.5.1. Zbiorowość gospodarstw indywidualnych z próby FADN	237
6.5.2. Uprawy polowe	239
6.5.3. Uprawy sadownicze i ogrodnicze	247
6.5.4. Chów i hodowla bydła mlecznego	252
6.5.5. Chów i hodowla trzody chlewnej	258
6.5.6. Wnioski z analizy logistowej	264

Rozdział 7

Współzależności czynników instytucjonalnych i renty gruntowej zrealizowanej w gospodarstwach rodzinnych w Polsce w 2007 roku

7.1. Renta zrealizowana jako warunek zrównoważenia społecznego i ekonomicznego	266
7.2. Egzogeniczne czynniki renty zrealizowanej w gospodarstwach rodzinnych — analiza regresji	270

7.3. Endogeniczny wpływ czynników instytucjonalnych na renty gruntowe — analiza wariancji MANOVA	283
7.3.1. Metodologia kwantyfikacji zmiennych instytucjonalnych	283
7.3.2. Grupowanie badanej zbiorowości według intensywności związków instytucjonalnych	287
7.3.3. Grupowanie według struktury jakościowej związków instytucjonalnych	289
7.4. Analiza wariancji dla gospodarstw w poszczególnych typach produkcyjnych	292
7.4.1. Procedura badawcza	292
7.4.2. Uprawy polowe	292
7.4.3. Uprawy ogrodnicze i sadownictwo	296
7.4.4. Chów i hodowla bydła mlecznego	298
7.4.5. Chów i hodowla trzody chlewnej	302
7.5. Wnioski z analiz współzależności czynników instytucjonalnych i rent gruntowych	304

Rozdział 8

Mechanizmy oddziaływania polityki rolnej państwa na alokację rent ekonomicznych w gospodarce żywnościowej

8.1. Ewolucja wspólnej polityki rolnej UE po reformie MacShary'ego a waloryzacja użyteczności czynnika ziemi	308
8.2. Mechanizmy podziału renty gruntowej w warunkach potencjalnych zmian systemu wsparcia rolnictwa w Polsce (symulacje z wykorzystaniem modelu równowagi ogólnej GTAP)	311
8.2.1. Definicja renty ekonomicznej w świetle założeń równowagi ogólnej w gospodarce narodowej	311
8.2.2. Metodologia i cele symulacji	314
8.2.3. Efektywność ekonomiczna wybranych wariantów transferu środków z WPR do rolnictwa w różnych warunkach koniunkturalnych w Polsce — wyniki symulacji	320
8.3. Możliwości zmian w podziale renty gruntowej w rolnictwie w Polsce w warunkach perspektywy WPR 2014–2020. Ocena propozycji Komisji Europejskiej i rekomendacje	327

Podsumowanie	355
---------------------------	------------

Summary	367
----------------------	------------

Aneks	369
--------------------	------------

Bibliografia	427
---------------------------	------------